

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Maximi Tyrii Dissertationes

Maximus <Tyrius>

Lipsiae, 1774

XXII. 6. Vitam contemplatiuam actiuae praeferendam esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51003)

καὶ ἀμηχανία κυκλωμένους. Δείξον, ὦ Σώκρατες, ἀσφαλές τειχίον, ἔνθα εἶς ὑπερόψομαι τῶν βλημάτων· εἰ δέ μοι τοιοῦτον τειχίον λέγῃς, ὦ^m καὶ σὺ ὑπεσάλης, ὄρω τὰ βλήματα; Ἄνυτος πολλὸς, μελίτης πολλὸς· ἀλώσιμον τὸ τειχίον.

aliquam tutam, o Socrates, in qua ictus possimus aduersariorum contemnere: nam si qualis ea est, in quam temet ipse recepisti, talem mihi quoque ostendas, video vnde peti possum; video Anytos multos, multos Melitos: expugnari potest hoc munimentum.

Λ Ο Γ Ο Σ Κ Β'.

Ὅτι ὁ θεωρητικὸς βίος ἀμείνων τῆ πρακτικῆ.

Ἄλλ' εἰ μὲν δίκην ἐφεύγομεν, ἠχθόμεθα ἂν τῷ δικαστῇ μὴ παρέχοντι ἐκατέρω ἐκ τῆς ἴσης τὴν ἀπολογία, ἀλλ' εἰκότι τυράννω μᾶλλον ἢ δικαστῇ. Ἐπεὶ δὲ ἡ μὲν ἐν δικαστηρίοις ψῆφος καὶ τύχη ἐξω τῆ κατα φιλοσοφίαν ἦδης καὶ τρόπου, κατήγορος δὲ λόγος λόγος,

DISSERT. XXII.

Vitam contemplatiuam actiuæ præferendam esse.

Si coram iudice nos accusaret aliquis, grauius feremus, si non ex aequo vtrique nostrum agendi potestatem iudex faceret, sed tyrannum imitaretur potius. Cum autem calculi iudiciorum et fortunæ longe a philosophica ratione absint; hoc tamen

de *Repub.* p. m. 38. οἷον ἐν χειρῶν κωνοστῆ καὶ ζάλης ὑπὸ πνεύματος φερομένῃ, ὑπὸ τειχίον ὑπεσάς, ὄρων τῆς ἄλλης καταπιμπλόμενης ἀνομίας, etc. vnde videbis quantam libertatem in citandis et accommodandis Veterum locis sibi sumpsit Maximus. non enim hæc de seipso dicit Socrates, sed de quouis inge-

nii philosophici viro. Hunc locum Platonis a Cl. *Dauisio* adductum iam video. M.

m τοιοῦτον τειχίον λέγῃς ὦ] Pro οἷο: nisi potius ita scribendum. alterum enim rarissimi vsus esse puto. τοιοῦτον vero sumi potest pro τῆτο· et tunc recte habebit ὦ. M.

Φίλος Φίλος, ἐπὶ θήρα τῆ ἀληθείας γίνεταί γέν, καὶ
δικαστηρίῳ τινὶ ἔοικεν ἢ τοιαύτη βάσανοςⁿ. Φέρε, δῶ-
μεν τήμερον τὴν ἀπολογίαν τῷ ἐτέρῳ τῶν λόγων, καὶ
τῶν ἀνδρῶν τῷ θεωρητικῷ, ἀτεχνῶς ὡσπερ ἐπὶ δικα-
στῶν καθισταμένῳ, καὶ ἀποτεινομένῳ πρὸς τὴν γραφὴν.
Καὶ ἢ μὲν γραφὴ τοιάδε τίς ἔστω, ἢ ὅτι ἐγγυτάτω
ἀδικεῖ Ἀναξαγόρας, γεγονῶς μὲν ἐν τῇ κλαζομενίῳ
γῆ καὶ πόλει, καὶ μετασχῶν ἱερῶν, καὶ ὀσίων^o, καὶ
νόμων, καὶ τροφῆς, καὶ τῶν ἄλλων, ὧν καὶ οἱ
λοιποὶ κλαζομένιοι, ἐπαναχωρῶν δὲ ὡσπερ ἐκ θη-

men conueniat, quod et hic ratio rationi, amicus amico, ve-
ritatis inquirendae studio aduersetur, atque illud cum iudi-
ciorum ratione haec inquirendae veritatis ratio cum commune
habeat: concedamus hodie defensionem parti alteri, alteri-
que homini, quem contemplatiua delectat vita, qui non ali-
ter, quam si coram iudice agendum esset, magna vi animi
accusationem a se demoliatur. Sit autem haec, aut similis
accusatio: Improbissime agit Anaxagoras, qui cum in Clazo-
meniorum vrbe terraque uiuat, iisdem sacris, ceremoniis,
legibus, nutrimento, caeterisque omnibus, quibus Clazome-
nii, vtatur; tamen ab iis, sicut ferum animal, se subducit,
nec

DISSERT. XXII. vulgo VI.

Sectio α.

π Ἐπεὶ δὲ [ἢ μὲν] ἐν δικαστηρίοις
ψῆφος καὶ τύχη ἔξω τῆ κατὰ φιλο-
σοφίαν ἡθὺς καὶ τρόπου, κατήγορος
δὲ λόγος λόγῳ, Φίλος φίλῳ, ἐπὶ
θήρα τῆ ἀληθείας γίνεταί [γέν,]
καὶ δικαστηρίῳ τινὶ ἔοικεν ἢ τοιαύτη
βάσανος.] Sic Reg. et Harleian.
quod Heinsius merito proba-
uit. Vulgo Ἐπεὶ δὲ [ἢ μᾶς] ἐν
δικαστηρίοις ψῆφος — γίνεταί.
[Εἰ ἔν] καὶ δικαστηρίῳ τινὶ ἔοικεν
etc. Nullo prorsus sensu.

Ibid. ἐπὶ θήρα τῆ ἀληθείας γίνε-
ταί γέν,] Absona videtur posi-
tio vocis γέν ad finem longio-
ris clausulae. Restituo: κατή-

γορος δὲ λόγος λόγῳ, φίλος φίλῳ
(ἐπὶ θήρα γέν τῆ ἀληθείας) γίνε-
ταί, καὶ δικαστηρίῳ etc. mitigat
istud quod dixerat, φίλος φίλῳ
κατήγορος, addendo, in disqui-
sitione SALTEM veritatis; in
qua licet amicissimis ponere et
opponere λόγον ἀμφισβητήτα
λόγῳ, prout loquitur init. Diss.
XVII. M.

ο ἱερῶν, καὶ ὀσίων,] Thucydides
lib. II. p. 133. Ἐς ὀλιγορίας
ἐτρέποντο καὶ ἱερῶν, καὶ ὀσίων
ὁμοίως. Vide Ammonium, Har-
pocracionem, et Suidam in
Ὀσίων.

ρ ὡσπερ

ρίων Ρ, καὶ μήτε ταῖς ἐκκλησίαις ἀναμιγνύμενος μήτε εἰς Διονύσια ἀπαντῶν, μήτε εἰς δικαστήρια, μήτε ἄλλοθι κλαζομένοις, ἀλλ' αὐτῷ ἢ μὲν γῆ μηλόβοτος, ἢ δὲ ἐστία ἄοικος, διατελεῖ δὲ καθ' αὐτὸν τὴν θαυμαστὴν σοφίαν, ἄνω καὶ κάτω τρέφων καὶ διερευνώμενος.

β'. Ἡ μὲν δὴ γραφὴ ταύτη ἐχέτω. Ἀπολογείσθω δὲ Ἀναξαγόρας ὡδέ πως. Ὅτι μὲν πολλῶν δέω ἀδικεῖν ὑμᾶς, ὡ ἄνδρες κλαζομένοι, εὐ τῆστο οἶδα. ἔτε γὰρ εἰς χρημάτων λόγον ἐπλημμελεῖσθέ τι ὑπὸ ἐμῶν, ἔτε τὸ ἐμαυτῶν μέρος ἀδοξότεραν ὑμῖν πόλιν ἢ ἐν τοῖς Ἑλλησι παρασκευάζω. ἐν τ' αὖ τοῖς πρὸς ἕκαστον ὑμῶν

nec in concionibus, neque in festis Liberi, neque in iudiciis, aut vlllo in loco cum ciuibus conspicitur; sed et agros suos ouibus depascendos domumque desertam relinquit, solusque secum praeclaram illam, si Diis placet, philosophiam sursum deorsumque ventilat et scrutatur.

2. Atqui haec quidem fit accusatio. Cui hunc in modum Anaxagoras respondeat: Equidem nihil minus obiici mihi posse, o Clazomenii, quam vt vlla in re iniuriam vobis faciam, id vero certo scio: nec enim fortunas vnquam vestras praeter ius et aequum imminui; tum vero ne obscurior per me inter Graecos vestra esset respublica, id vero serio operam dedi: in negotiis porro, et ea, quae cum singulis intercedit,

ρ ὡσπερ ἐκ Θηρίων,] Scaliger legit ὡσπερ εἰ Θηρίων, quod et Heinsio magis ad loci mentem videtur. Diuersa mihi stat in animo sententia, nec mouendam puto codicum lectionem.

q ἢ μὲν γῆ μηλόβοτος,] Plutarchus de vitando aere alieno tom. II. p. 83 I. F. Ἀναξαγόρας τὴν χώραν κατέλιπε μηλόβοτον. Hoc plurimi tradunt, quorum testimonia congescit Aeg. Menagius ad Laertii II. 6. Ille tamen verba, quae leguntur in Platonis Hippiia maiore p. 96.

D. eiusdem Phaedro perperam tribuit.

Sectio β'.

τ ἀδοξότεραν ὑμῖν πόλιν] Ferri potest. expectasssem tamen articulum τῆν, vt mox. nec displicuisset ὑμῶν pro ὑμῖν. Quae (et multa talia omitto, ne molestus sim) eiusmodi sunt, vt ab auribus, et vsu et consuetudine auctoris, potius quam aliunde, petenda eorum ratio sit. vnde non mirabor, si quis huic Scriptori minus adsuetus, aliter censuerit. M.

Dd 2

f ei

συμβολαίος ἀλυπότατον ἑμαυτὸν παρέχειν οἶμαι καὶ μέτριον· τῶν τε νόμων τῶν κειμένων, καὶ τῆς πολιτείας, ὑφ' ἧς κοσμέμεθα, ἐκ ἔστιν ὅτι ἐλάττω ἔχω λόγον. Λείπεται δὴ, εἰ μηδὲν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐγὼ ἐν τοῖς καθ' ἡμέραν ἑμαυτῶ διαιτήμασι, καὶ τῶ τῶ βίᾳ σχήματι, γνώμη ἐτι ἀμαρτάνω, τῶ μὲν ἔχειν αἰτίαν, ὡς ἀδικῶ δημοσίᾳ τὴν πόλιν, ἀφείσθαί με, τυχεῖν δὲ εἰς τὰ ἑμαυτῶ ἴδια διδασκάλων, ἀλλ' ἔ κατηγόρων. φράσω δὴ πρὸς ὑμᾶς, οἷον τῶ μὲν πρᾶγμα ἔστιν, ἔδὲν ὑποσειλάμενος· εἰ καὶ μέλλει γέλωτα ὀφλισκάνειν τὸ ἐπιθύμημα τῶ μὲν ῥηθέν^s. Ἐγὼ γάρ, ὅτι μὲν ἐστὶ πολλῶ ἄξιον δύναμις ἐν πόλει, καὶ κοινωνία βίᾳ, καὶ ἔργων ἐπιφάνεια, καὶ χρῆσις πραγμάτων, σαφῶς οἶδα· εὐ γὰρ μὴν ἐπίσταμαι ταυτὶ τὰ πολλῶ ἄξια, μετὰ μὲν τρόπῳ

societate, neque molestum me vobis exhibui, neque alium quam decet: adde, quod et leges, eamque, cuius ex praescripto vivimus, reipublicae formam, non est, qui minus me contemnat. Superest ergo, si neque quotidiana hac mea consuetudine, neque vitae institutae ratione, vos laedo, et tamen iudicio falli videor; ut ab hoc saltem crimine, quo publice in urbem vestram iniurius esse dicor, absolvar, nec accusatores, sed praeceptores potius, qui priuatim vitae meae consulant, a vobis impetrem. Quare statui nihil in tota causa mea vos celare, quamvis non dubitem vix sine risu institutum meum vos audituros esse. Ego certe, quanta res sit praesse civitati, cum omnibus versari, luci hominum actiones suas consecrare, rerum usum subire, probe perspectum habeo: sed nec illud ignoro, quod haec ipsa, quae tam praeclara sunt,

^s εἰ καὶ [μέλλει] γέλωτα ὀφλισκάνειν τὸ [ἐπιθύμημα] τῶ μὲν ῥηθέν.] Scribendum iubet Heinsius ἐπιτήδευμα, aut potius cum Scaligero ἐνθύμημα, quod propius accedit. At Stephanus prior adnotarat melius legi ἐπιτήδευμα, quam ἐπιθύμημα, quod tamen, inquit, ferri po-

test. Itaque prorsus est tenendum, siquidem codices id praesentant. At Reg. et Harleian. dant εἰ καὶ [μέλλω] γέλωτα ὀφλισκάνειν. Forsan igitur scripsit Maximus, εἰ καὶ [μέλλω] γέλωτα ὀφλισκάνειν [δὲ] ἐπιθύμημα τῶ μὲν ῥηθέν.

ἢ τῆν

ἀρετῆς, καὶ καλοκάγαθίας, μέγα πάνυ συντελῶντα τῷ σχόντι· εἰ δὲ μὴ, εἰς τὴναντίον κατασμικρύνοντα, καὶ καταβάλλοντα, καὶ μηδὲ τὸ λαθεῖν τοῖς ἔχουσι μοχθηροῖς ἔσι παρεχόμενα. Ἐκλαμπρύνουσι γὰρ αἱ δυνάμεις τὰς ἀνδρας· κατ' ὅσον δ' ἂν τις ἀμάρτη τῷ καλῷ, κατὰ τοσῶτον αὐτὸς ἐξήλεγχεν. Εἰ μὲν δὴ τις γνώμης ἔχοι καλῶς, τὴν ἐπιφάνειαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κτησάμενος^z, τῆς δυνάμεως ἄνατο· εἰ δὲ ταύτη ἐνδέων ἐπιθόῃτο οἷς αὐτὴ χρῆται, ἀνάγκη πολλῇ ἀμαθία τέχνης καὶ ἀπορία ὀργάνων σφαλῆναι τὸν χρώμενον^x.

funt, si virtus accedat et probitas, sicut multum ei profunt, qui praeditus sit iis; ita, si fecus, deprimunt contra et deiciunt, neque hoc ipsum, ut improbitatem suam velare possit, permittunt. In aperto namque hominem constituit dignitas; quo fit, ut, quantum a boni viri officio aliquis recedit, in tantum eius crimina omnium oculis exponat. At si quis consilii dexteritate actionum suarum splendorem in tutum recepit, huic multum prodest civilis potestas; qui vero mentis consilii-que inops, quae in ea requiruntur, aggreditur, eum necesse est profunda quadam ignorantia et instrumentorum inopia decipi, nec recte ea potestate uti. Haec cum cogitarem, aliud

^z τὴν ἐπιφάνειαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ [κτησάμενος,] Vulgo κατασμικρύνοντος. Nos id expressimus, quod in Reg. et Harleian. legitur.

Ibid. τὴν ἐπιφάνειαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ κτησάμενος,] Prius erat κατασμικρύνοντος· mutavit ex Codd. Cl. Editor. Forte legendum quoque, σὺν τῷ ἀσφαλεῖ, splendorem cum incolumitate. M.

^x ἀνάγκη [πολλῇ] ἀμαθία τέχνης — σφαλῆναι τὸν χρώμενον.] Codices πολυμαθία, quod Graece non dicitur. Lege, diuisa voce, ἀνάγκη [πολύ] ἀμαθία τέχνης — σφαλῆναι τὸν χρώμενον.

Ibid. ἀνάγκη πολλῇ ἀμαθία τέχνης etc.] Lege et distingue, ἀνάγκη πολλῇ, ἀμαθία τέχνης — σφαλῆναι τὸν χρώμενον. Vnitissima locutio ἀνάγκη πολλῇ, praecipue Platoni. Lib. VI. de Reipub. p. 26. πολλῇ, ἢ δ' ὅς, ὁ Σακρατες, ἀνάγκη. Lib. IX. pag. 244. τί δέ; φόβος γέμειν ἄρ' ἀνάγκη τὴν γε τοιαύτην πόλιν, τὸν τε τοῖστων ἄνδρα; respondet Glaucō, Πολλῇ γε· sic enim legendum, non πολὺ γε. sic pag. 258. et alibi passim. vide Arrianum Diss. II. 26. Idem est πᾶσα ἀνάγκη, quod itidem ubi-

Dd 3

que

Ταῦτά τοι ἐννοῶν, ἡγέμην Φροντισέον εἶνά μοι μάλλον ἄλλῃ, μὴ λάθω γ', προσίων παρὰ δύναμιν τοῖς κοινοῖς, πταίων περὶ αὐτὰ καὶ σφαλλόμενος. Οὐδὲ γὰρ εἰ ἐν χορῶ ξυνάδειν ὑφ' ὑμῶν ἐταττόμεν, ἠδίκην ἂν, πρὶν ἔχειν Φωνῆς ἐμμελῶς, ἔκ ἐθέλων ἐγκαταμίγνυσθαι τῷ χορῶ. Διὰ τοι ταῦτα τῆς μὲν γῆς, ὅπως μοι ἔξει καλῶς, ὀλίγα ἐφρόντιζον· κατεθέμην δὲ ἐμαυτὸν Φέρον εἰς τῆτον τὸν βίον, ἐξ ἧ τὸ εἶδέναι τῆ ψυχῆ παραγεγόμενον, ὡσπερ Φῶς ὀφθαλμοῖς, τὴν ἀσφάλειαν τῆ λοιπῆ πορεία παρασκευάσει· τῆτό γε μὴν τὸ Φῶς κητόν ἐστιν, ἔχ οἷς τε λέγομεν Παναθηναίους. καὶ αἱ ὁδοὶ αἱ ἐπ' αὐτὴν τετμημένα, ἢ λῆροι, ἢ δὲ Φλυαρία, ἢ ἐπιμέλεια γεωργικαὴ, ἢ δὲ ἀγοραῖοι σπαρδαί, ἢ δὲ δημῶδεις κοινωνία· ἀλλ' ἀληθείας ἔρωσ^z, καὶ ἡ τῶν ὄντων

aliud mihi prius curandum putavi, ne videlicet, si imparatus ad rempublicam accederem, in administratione eius lapsarem semper et impingerem. Neque enim, si in choro a vobis constitutus essem, ut cum reliquis canerem, iniuriam cuiquam facerem, si priusquam vocem exercuissem satis, ab eo abstinerem. Propterea de agris meis, quo pacto eos recte colerem, non admodum sollicitus fui; sed hanc amplexus sum vitam, ex qua scientia animo, sicut lux oculis, accederet, et quicquid reliquum est itineris, tutum praestaret. Quae certe lux non comparatur illis, quae vulgo vocamus Panathenaicis; neque viae, quae ad eam ducunt, nugae sunt et ineptiae; qualis agricultura est, aut forenses curae, aut popularia commercia; sed veritatis amor, naturae contemplatio, et

fimilia

que occurrit. Cl. Editor mauult πολὺ ex scriptura Codicum πολυαμαθία. M.

γ ἡγέμην Φροντισέον εἶνά μοι μάλλον ἄλλῃ, μὴ λάθω,] Vulgo ἡγέμην [δεῖν] Φροντισέον εἶνά μοι μάλλον, ἀλλ' ἢ μὴ λάθω. Sed abundat vocula secunda; quapropter vel prorsus est tollenda, vel cum Dan, Heinsio in

δη mutanda. Idem vir doctus μάλλον ἄλλῃ feliciter rescripserit, eumque iure merito secutus sum.

z ἀλλ' ἀληθείας ἔρωσ,] Inserere articulum, ἀλλ' ὁ ἀληθείας, ut ἡ θεα, et ἡ φιλοτιμία. Paulo ante: τῆτό γε μὴν τὸ Φῶς etc. haec explicatione vel emendatione indigent. M.

Sectio

Θέα, καὶ ἡ περὶ ταῦτα Φιλοτιμία. ταύτη νομίσας
 ἵεναι δεῖν, εἰπόμην τοῖς ἀγασσι λόγοις, καὶ τὰ ἔχνη τῆς
 οὐδὲ διεσκόπην.

γ. Καὶ τὰ μὲν ἐμὰ ταύτη ἔχει. ὅτι δὲ καὶ περὶ
 ὑμᾶς τὰ ἀριστα καὶ τὰ δικαιοτάτα βεβλῦομαι ταύτη
 ἰών, νῦν ἐρῶ. τὰ γὰρ κοινὰ σώζεσθαι φιλεῖ, ἔκ ἐάν
 τὰ τείχη ὑμῖν ἀραρότα ἦ^α, ἔδὲ νεώσοικοι σωζόμενοι, ἔδὲ
 νῆες αὐτὰ πλέσσαι^β, ἔδὲ γε σοαί, καὶ ἄλση, καὶ γυμνά-
 σια, καὶ τεμένη, καὶ πομπεῖα (ταῦτα γὰρ δὴ εἰ καὶ μὴ
 οἱ πολέμιοι, μηδὲ πῦρ, μηδὲ ἄλλη τις συμφορὰ, ἀλλ'
 ὄγε χρόνος λαβῶν οἰγήσεται) τὸ δὲ σώζον τὰς πόλεις

similia studia. Cum hac mihi eundem putarem, solam
 rationem, quae eo duceret, secutus sum, quaeque in via ad-
 huc vestigia prisca restabant, diligenter obseruavi.

3. Et haec quidem, quod ad institutum meum. Restat,
 ut ostendam hoc ipsum non modo non nocere, sed et pluri-
 mum prodesse. Scitis enim salutem in eo reipublicae verti,
 non ut muri vestri optime ac scitissime aedificati sint, nec ut
 porticus, ut luci, ut gymnasia, ut fana, ut vasa sacra sint in-
 tegra (haec enim, ut ab hostibus, ut ab igne, aliaque simili
 calamitate tuta sint, tamen aetas consumet) sed ut ipsa apte
 tempe-

Sectio γ.

α τὰ τείχη [ὑμῖν] ἀραρότα ἦ,
 Vulgo ὑμῶν. At Harleian.
 ἡμῖν, Reg. ὑμῖν prae se fert, et
 illud vltimum manifesto verum.

β ἔδὲ νῆες; ἄτται' πλέ-
 σσαι,] Non miror *Heinsium* omi-
 sisse haec in Versione. magis
 miror non vidisse legendum
 esse, νῆες ἄριστα. πλέσσαι.
Lysias Orat. XXI. p. 375. Ed.
Taylor. τὸν δὲ χρόνον ὃν ἐτριμάρ-
 χην, ἡ ναὺς ἄριστα μοι
 ἔπλει παντὸς τῆ στρατοπέδου.
 et μοχ: ἔκ ἐάν ποτε ἀνέβη ἐπ'
 ἄλλην ναῦν, εἰ μὴ τὴν ἄριστα

ΠΛΕΟΤΕΣΑΝ. *Polyaenus*
Stratag. IV. 2. p. 324. Φίλιππος,
 ἐπιλεξάμενος τῶν νεῶν τέσσαρας
 ἄριστα πλεότεσας, ἐπλήρωσεν
 ἐρετῶν ἀκμῆ καὶ τέχνη καὶ ἑώρα
 ἀρίτων. vbi vide *Annotata* a *Cl.*
Maassuicio, qui plura exempla
 ex isto auctore adducit. vide
 et *VI. 16. p. 578.* et ita *Thu-*
cydidem et *Xenophontem* lo-
 cutos memini: sed libri non
 sunt ad manum. Huiusce ge-
 neris naues alibi vocatas inue-
 nies ταχυναυτέσσαι, et ταχέϊαι νῆες
Polluci I. 9. p. 80. Vltus earum
 in proeliis naualibus erat praee-
 cipuus. M.

Dd 4

ο κλ

ἡ ἀρμονία, καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος. Φημι καὶ γὰρ. Ταῦτα δὲ ὑπὸ τῆς εὐνομίας γίνονται, τὴν δὲ εὐνομίαν ἢ τῶν χρωμένων ἀρετὴ φυλάττει, τὴν δὲ ἀρετὴν διδάσκει οἱ λόγοι, τὰς δὲ λόγους ἢ ἀσκήσεις, τὴν δὲ ἀσκήσιν ἢ ἀλήθεια, τὴν δὲ ἀλήθειαν ἢ περὶ αὐτὴν σχολή. Οὐ γὰρ ἔστιν, ἔκ ἑστὶν ἄλλο ὄργανον, ᾧ κτητὸν ἀρετῆ, πλὴν ἀληθῆς λόγος, ὑφ' ἧ παροξύνεται ἢ ψυχὴ καὶ ζωπυρεῖται, καὶ ἔκ εἰδυῖα μὲν μανθάνει, μαθῶσα δὲ φυλάττει ἢ ἔμαθεν, φυλάττεισα δὲ χεῖται, χρωμένη δὲ ἢ σφάλλεται. Τῆτο ἢ διατριβή, τῆτο ἢ σχολή, ἀληθείας μελέτη, καὶ τέχνη βίος, καὶ ῥώμη λόγος, καὶ παρασκευὴ ψυχῆς, καὶ ἀσκήσις καλοκάγαθίας. Εἰ μὲν ἔν ταῦτα ἐπ' ἑδὲν συντελεῖ τῶν καλῶν, ἢ συντελεῖντά γε ἢ δεδίδακται, ἑδὲ ἤσκηται, ἀλλ' εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε παραγιγνόμενα, σκηνὴ τὸ χεῖμα, εἰσαγγελίας ἀξίον Φῆς^d. Εἰ δὲ τῆτο μὲν ἑδὲίς Φῆσει, ἔκ ἔτω

temperata bene fit constituta. Idem ego sentio. Hoc autem bonae leges efficiunt, bonas vero leges virtus civium conservat, virtutem parit eruditio, eruditionem exercitatio, exercitationem veritas, veritatem studium in eius inuestigatione collocatum. Nec enim est profecto aliud, quo virtus paretur instrumentum, quam vera ratio, a qua exaquitur animus et accenditur; ita, quae ignorat discit, quae didicit conservat, quae conservat ad usum confert, in usu non fallitur. Haec est illa meditatio, hoc illud, quod accusatis otium, veritatis studium, ars rationis, vitae robur, animae praeparatio, probitatis exercitatio. Haec si cuncta nihil ad virtutem honestamque conferunt vitam, aut si conferunt, non tamen institutione ad ea consequenda aut exercitatione opus est, si quidem temere et fortuito nobis contingunt; rem atrocem affers, et quae merito in iudicium vocanda sit. Quod si nemo

^c καὶ τέχνη βίος, καὶ ῥώμη λόγος,] Ita codex vterque, vulgo καὶ τέχνη λόγος, καὶ ῥώμη βίος.

^d παραγιγνόμενα, [σκηνή] τὸ χεῖμα, εἰσαγγελίας ἀξίον Φῆς.] Verit Paccius, Adueniunt; rem

profecto, quam saeuam appelles, grauissimaque accusatione persequere. Ex hac interpretatione Dan. Heinsius auguratur Mss. Florentinum habuisse ἀπηνὲς τὸ χεῖμα, nec aliter locum

μέμνηεν, ἀλήθειάν γε^e, καὶ ὑγιῆ λόγον, καὶ ἀρετὴν, καὶ γνῶσιν νόμου καὶ δίκης, ἢ ἔστιν ἑτέρως λαβεῖν, ἢ περὶ αὐτὰ πραγματευόμενον, ἢ μᾶλλον ἢ τὰ σκυτοτομικά μὴ περὶ αὐτὰ ἄγοντας σχολὴν, ἢ τὰ χαλκευτικά μὴ πρὸς τῷ βαύνῳ καὶ τῷ πυρὶ διημερεύοντας, ἢ τὰ κυβερνητικά μὴ θαλαττογῶντας καὶ ναυτιλλομένους· πράττοντες μὲν ταῦτα ἀδικῶμεν ἔδεν, ἀπολειπόμενοι δὲ αὐτῶν, καὶ μηλόβοτον ἑῶντες τὴν ψυχὴν καὶ ἄγονον, ἡμεῖς ἂν

si nemo tam infans est, ut hoc dicat: nemo, qui non fateatur, veritatem, veramque rationem, et virtutem, legum praeterea iustitiaeque scientiam, non aliter, quam multo studio comparari posse (sicut nullus sutor esse potest, qui non prius arti suae vacavit; ferrarius faber, qui non diu prius circa caminum et ignem haesit; gubernator, qui nunquam navigavit, nunquam tractavit mare) nos quoque in neminem iniurii sumus, dum haec agimus: contra, si haec negligenterur a nobis, nostrumque animum pro deserto iacere ac sterili praeteremur,

cum pronuntiat emendandum. Nostri codices a recepta lectione non abeunt, ea tamen videtur parum sincera. Reponendum suspicor, παραγιγνώμενα [σύνης] χρῆμα, εἰσαγγελίας ἄξιον φῆς.

Ibid. ἀλλ' εἰκὴ — παραγιγνώμενα, σκηνή etc.] Vel delendum videtur ἀλλ', vel legendum παραγιγνώμενα aut παραγιγνώμεται ut constet Constructio. et ita legisse videtur Paccius, qui vertit, adueniunt. Deinde, σκηνὴ τὸ χρῆμα, sc. ἐστὶ. Herodianus III. 39. συσκευὴν τινα καὶ σκηνὴν τὸ πρᾶγμα ὑπάπτειεν· quod δρᾶμα et συσκευὴν vocat cap. 41. τὴν συσκευὴν τῆ δρᾶματος Ach. Tatius lib. II. p. 125. ubi vide Salmasium. Heliodo-

rus Aethiopic, V. 6. τοῦτον καί-ζει κατ' ἡμῶν πόλεμον, ὡς περ σκηνὴν τὰ ἡμέτερα καὶ δρᾶμα πεποιημένος. Plutarchus in Arato, p. 1033. E. ἑωρακῶς πάντα τὰ ἐκεῖ τραγαδίαν ὄντα καὶ σκηνογραφίαν. vide et Greg. Nazianzenum Stelit, I. pag. 46. Haec nos quia Heinsius et Danisius suspectam hanc vocem habuerunt, quae mihi sana videtur. Sequitur, εἰσαγγελίας ἄξιον φῆς. mallet, καὶ εἰσαγγελίας: et rem delatione dignam dicis. M.

e ἀλήθειάν γε,] Si sensui attendas sententiae, cuius exitus suspenditur vsque ad vocem πράττοντες, videbis pro γε legendum esse δέ. Mox, pro καὶ βαύνῳ conieceram τῷ βαύνῳ et ita Mss. legunt. M.

Dd 5

f ἡμεῖς

γραφῆς ^f ἀξιοὶ καὶ εἰσαγγελίας. Ἐγὼ μὲν, ἀνομίζω καὶ δίκαια ἅμα καὶ ἀληθῆ εἶναι, ἀπελογισάμην πρὸς ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες κλαζομένοι. ἀξιώ δὲ ὑμᾶς μὴ αὐτόθεν διενέγκαι τὴν ψῆφον, ἀλλ' ἐπισχεῖν τὸ νῦν ἔχον, αὐτόπτας δὲ καὶ θεατὰς γενομένους τῶν αὐτῶν ἔμοι, εἰ μὲν τι χρηστὸν περιγίγνεσθαι δόξετε διδαχθέντες ἔργῳ, ἀφείναι τῆς γραφῆς ^g, εἰ δὲ μὴ, τότε ὑμεῖς μὲν ψήφισθε τὰ ὑμῖν δοκῶντα, ἡμεῖς δὲ καὶ ὡς περὶ αὐτῶν καλῶς βουλευσόμεθα.

δ'. ταῦτα λέγοντος καὶ ἀπολογιζομένους τῷ ἀναξαγόρῳ, γελάσονται, ὡς τὸ εἰκὸς, οἱ κλαζομένοι. ἔ γάρ δὴ πιθανώτερός γε δόξει εἶναι τῆς γραφῆς, ἀληθῆ δὲ

teremur, merito accusandi, merito deferendi in ius essemus. Et ego quidem, quae vera simul et aequa esse existimo, vobis respondi, viri Clazomenii: a vobis autem peto, ne in praesenti quicquam statuatis; sed tantisper iudicium differatis, dum eadem haec studia mecum inspexistis: e quibus si quam ad vos utilitatem redundare ipsa re experiemini, me ut absoluatis; sin minus, vos quidem, quod videbitur, iudicabitis, ego vero ne sic quidem bono consilio ea in re destituar.

4. Orationem hanc defensionemque Anaxagorae, ut verisimile est, ridebunt Clazomenii; nec enim magis credendus esse

^f ἢ μὲν ἀν γραφῆς] Sic Reg. Harleian. autem ἢ μὲν. Vulgo εἴμην.

^g θεατὰς γενομένους τῶν αὐτῶν ἔμοι, εἰ μὲν τι χρηστὸν [περιγίγνεσθαι] δόξετε διδαχθέντες ἔργῳ, ἀφείναι τῆς γραφῆς.] Vulgo θεατὰς γενομένους τῶν αὐτῶν ἔμοι. Εἰ μὲν τι χρηστὸν περιγίγνεται, δόξετε διδαχθέντες ἔργῳ, ἀφείναι τῆς γραφῆς. Sed haec manifesto pendent a superioribus illis ἀξιώ δὲ ὑμᾶς, adeo ut plena distinctio sententiam turbet.

Quin et loci mens flagitat, ut legamus περιγίγνεσθαι δόξετε, prout Heinsius etiam monuit.

Ibid. περιγίγνεσθαι δόξετε, διδαχθέντες ἔργῳ ἀφείναι] Dele τὴν ὑποσημην ante δόξετε. Deinde, lego et distingo, διδαχθέντας (sc. ἀξιώ ὑμᾶς) ἔργῳ, ἀφείναι τῆς γραφῆς. si vulgatam retineas, distinguendum erit. περιγίγνεσθαι δόξετε διδαχθέντες ἔργῳ, ἀφείναι etc. sed alterum verius puto, M.

Señtio

ἔδ' ἐν ἡττον αὐτῷ λελέξεταί, καὶ ἐκεῖνοι καταψηφίσωνται. Εἰ δὲ πᾶς τις οἷος δικαστὴς χάραν ἔχειν μὴ κυάμω λαχόντος^h, ἀλλ', ἤπερ δὴ χειροτονία δικαστῆς μόνη, αὐτῷ τῷ εἰδέναί· πρὸς τῆτον ἔχ' ὡς ἀδικῶν, ἔδ' ὡς Φεύγων γραφὴν, ἀπολογιεῖται, εἴτε Ἀναξαγόρας ἐν Κλαζομεναῖς, εἴτε ἐν Ἐφέσῳ Ἡράκλειτος, εἴτε ἐν Σάμῳ Πυθαγόρας, εἴτε ἐν Ἀβδήροις Δημόκριτος, εἴτε ἐν Κολοφῶνι Ξενοφάνης, εἴτε ἐν Ἐλέᾳ Παρμενίδηςⁱ, εἴτε ἐν Ἀπολλωνίᾳ Διογένης, εἴτε τις ἄλλος τῶν δαιμονίων ἐκείνων ἀνδρῶν· ἀλλ' ἐξ ἰσοτιμίας ἕτωςι πείθων^k καὶ διαλεγόμενος, συνετὰ συνετοῖς λέγων, καὶ πιστὰ πιστοῖς, καὶ ἐνθεα ἐνθεοῖς. Ὅτι τῆ τῆ ἀνθρώπου ψυχῆ

esse videbitur, quam accusatores. Si quis vero iudex sit, quem non faba creavit, sed scientia, quae sola est legitima iudicis creatio; apud hunc vel idem ille Anaxagoras Clazomenis, vel Ephesi Heraclitus, vel in Samo Pythagoras, vel Abderis Democritus, vel Colophone Xenophanes, vel Eleae Parmenides, vel Apolloniae Diogenes, aliusve aliquis ex diuinis illis viris, non sicut noxii solent, aut rei, causam suam aget; sed ex aequo sapientibus rationibus apud sapientem, veris apud verum, diuinis apud diuinum iudicem vtetur. His nimirum triplicem animae humanae facultatem Deus immortalis

Sectio δ.

h δικαστὴς χάραν ἔχειν μὴ κυάμω λαχόντος,] In magistratibus creandis olim fabas adhibebant. Vide sis Hesychium in κυαμοτρῶξ et κυάμω, scholiasten in Aristophanis Equites v. 41. et Suidam in κυαμοτρῶξ. Hinc Xenophon. Memor. lib. I. cap. II. 9. Μωρῶν εἶη τὸς μὲν τῆν πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμω κατίσασθαι, κυβερνήτη δὲ μηδένα θέλειν κεχρησθαι κυαμευτῶ. Hinc etiam Pythagoricum illud aenigma, κυάμων ἀπέχουσαι, nonnulli denotare cen-

sent, ὅτι εἰ θεῖ πολιτεύεσθαι κυαμεύται γὰρ ἦσαν ἔμπροσθεν αἱ ψηφοφορίαι, δι' ὧν πέρας ἐπετίθεσαν ταῖς ἀρχαῖς. Verba sunt Plutarchi περὶ Παιδαγ. p. 12.

i ἐν [Ἐλέῃ] Παρμενίδης] Vulgo ἐν Ἐλαίᾳ. Sed veram lectionem restituit Heinsius, quam Paccius etiam in sua versione prior expressit. Parmenides enim Eleates fuit. Vide Laertium IX. 21. et Suidam.

k ἐξ ἰσοτιμίας ἕτωςι πείθων] Mallem, ἀλλ' ἐξ ἰσοτιμίας ἕτωςι, πείθων καὶ διαλεγόμενος etc. M.

l τῆ

ἔνειμε Θεὸς δυνάμεις τρεῖς, καὶ χώρας, καὶ φύσεις¹, ὥσπερ τινα ἀθροίζων ξυνοίκησιν πόλεως· ἢ τὸ μὲν ἀρχὸν καὶ προβλευτόμενον εἰς ἀκρόπολιν ἀναγαγὼν, ἰδρύσας αὐτῆ, πλέον δὲ αὐτῷ προσέταξε λογισμῶ· τὸ δ' ἀκμάζον, καὶ πράττειν δεινόν, καὶ τελεσιργεῖν ἰκανὸν τὰ βλεπόμενα, συνῆψέ τε καὶ συνεκέρασε δι' ὑπηρεσίας προσαγμάτων τῷ βουλευτικῷ· τρίτον δ' αὖ, τὸ ἀργὸν τῆτο πλήθος^m, καὶ ἀκόλαστον, καὶ βάνουσον, καὶ μεσὸν μὲν ἐπιθυμιῶν, μεσὸν δὲ ἐρώτων, μεσὸν δὲ

talis tribuit, triplicemque sedem, et naturam; non aliter, quam si vna in viba diuersos congregasset homines: quarum primam, cui imperium, cui prudentiam tribuit, in ipsa arce locauit ac constituit, neque illi aliud praeter munus assignauit rationis: alteram, cui vigorem quendam externum concessit et efficaciam, quae in actione eorum, quae iam deliberata sunt, versatur, vt promptius priori illi, quae deliberat, morem gereret, cum ea coniunxit, et quasi connexuit: tertiam vero, quae nihil aliud est, quam iners quaedam, intemperans, illiberalis multitudo, quae cupiditatibus, amoribus, petulantia,

[τῆ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ ἔνειμε Θεὸς δυνάμεις τρεῖς, καὶ χώρας, καὶ φύσεις,] Platonis doctrinam de tribus animae partibus sic explicat Apuleius de Habit. Doctr. Platon. lib. I. p. 586. *Cum tres animae partes dicat esse, rationabilitatem, id est, mentis optimam portionem ait capitis arcem tenere; irascentiam vero procul a ratione ad domicilium cordis deductam esse, obsequique eam et in loco respondere sapientiae; cupidinem atque appetitum, postremam mentis portionem, infernas abdominis sedes tenere etc.* Vide Platonem de Rep. lib. IX. p. 506. A. Heraclidem Ponticum Al-

leg. Homer. pag. 431. seq. et quae nos ad Ciceronis Tuscul. I. 10.

[τὸ ἀργὸν τῆτο πλήθος,] Loquitur de infima et irrationabili Animae parte. vnde scribendum videretur, ἀλογον πλήθος, nempe *Appetitus*, quos alibi vocat ἀλόγους ὀρέξεις. ita Philo Iudaeus περὶ Γεωργ. p. 130. de *Sensibus* loquens: αὐτὴ δὲ πᾶσα ἢ πληθὺς, ἀλογος ἔσται, κτήνη ἀπεικάσεται· haec autem omnis turba, irrationabilis cum sit, iumento adsimilatur. τῆς ψυχῆς τὸ παθητικόν, καὶ Τιτανικόν, καὶ ἀλογον, καὶ ἐμπληκτον· Plutarchus de *Isid. et Osir.* p. 371. M.

ἢ τὸ

ὕβρεως, μετὸν δὲ ἡδονῶν παντοδαπῶν, τρίτην ἔχειν
μοῖραν, οἷον δῆμόν τινα ἀργόν, καὶ πολύφωνον, καὶ
πολυπαθῆ, καὶ ἔμπληκτον. Ταύτη δὲ νενεμημένης
τῆς ψυχῆς τὴν οἰκονομίαν τῆς τῷ ἀνθρώπῳ συντάξεως,
εἰς τὰς ἐγγίγνεσθαι Φιλίαι, αὐτὸ ἐκείνο τὸ ἐν πόλει πά-
θος. Ὡν ἡ μὲν εὐδαιμόνων ἢ πόλις βασιλεύεται, τῶν
ἄλλων μερῶν εἰκόντων, κατὰ τὸν τῷ Θεῷ νόμον, τῷ
δυναμένῳ καὶ πεφυκότι ἐξηγεῖσθαι. Ἡ δὲ ταύτης ἐλ-
λιπεστέρα κατ' εὐδαιμονίαν πόλις, ἀριστοκρατίαν ὀνομά-
ζουσα τὴν τῶν ἐν δυνάμει ξυνεληλυθότων ἀρχὴν, ἐλάτ-
των μὲν ἐστὶ βασιλευομένης ὁ, κρείττων δὲ δημοκρα-
ταμένης, ἰσχυρὰ μὲν τις καὶ πρακτικὴ, κατὰ
τὴν Λακωνικὴν, ἢ Κρητικὴν, ἢ Μαντινικὴν, ἢ Πελ-
ληνικὴν, ἢ Θεσσαλικὴν πολιτείαν ἰσαμένη, Φιλό-
τιμος δὲ ἄγαν καὶ Φιλόνομος P, καὶ δύσερις, καὶ
tulantia, voruptate non vna diffluit, tertio loco constituit;
quam vere possis segnem, multiuocam, mutabilem, infan-
namque plebeculam dicere. Tot modis in constitutione hu-
mana cum sese habeat anima, non aliter quam in vrbe, oriri
solet seditio. Iam urbs, quae beatissima est, regio paret im-
perio, reliquaque pars hominum ex praescripto diuino ei ce-
dit, qui et imperare potest, et in hoc natus est. Si quae
vero minus beata est, ea imperium summorum aliquot, penes
quos praecipue est potestas, aristocratiam vocat; quae, vt
regno cedit, ita populari statu melius est constituta, potens,
rebusque gerendis idonea; qualis aut Laconicae, aut Creticae,
aut Mantinicae, aut Pellenicae, aut Thessalicae est constitutio
reipublicae; caeterum ambitiosa nimis, turbida, seditiosa, sed
et

ἢ τὸ ἐν πόλει πάθος. ***. ὧν
ἢ μὲν εὐδαιμόνων etc.] Ita hunc lo-
cum signari debuisse opinor,
quia neque Connexio est, ne-
que Constructio; cum nihil
sit ad quod referatur istud ὧν.
Lineas aliquot videtur omisisse
Librarius. M.

ὁ ἐλάττων μὲν [ἐστὶ] βασιλευο-
μένης,] Vulgo deest vox penul-

tima, quam nobis Reg. et Har-
leian. suppeditarunt. De re
ipsa vide Stobaeum Serm. XIV.
p. 322. et Dion. Chrysolsto-
mum Orat. III. p. 43, seq.

P Φιλότιμος δὲ ἄγαν καὶ Φιλόνο-
μος] Ita correxeram, pro Φιλό-
νομος, ex lib. VIII. Platonis de
Repub. p. 158. vnde haec de-
sumpta sunt: ἄρ' ἐν τῷ μετὰ τῷ
διίτῳ

πολυπράγμων, καὶ ἰτητικῆ, καὶ Φαρσαλέα. Τρίτον δ' αὖ πολιτείας γένος, ἢ ὄνομα μὲν εὐφημον δημοκρατία, τὸ δὲ ἀληθὲς ὀχλοκρατία, κατὰ τὴν Ἀττικὴν, ἢ Συρακυσίαν, ἢ Μιλησίαν, ἢ τινὰ ἄλλην πλῆθους ἰσχὺν ^q, πολύφωνόν τε καὶ ἀκόλασον καὶ παντοδαπόν.

ἔ. Τριῶν δὲ πολιτειῶν τρία τ' αὖ μιμήματα βίῳ ἴδοις ἂν ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ ^r. κατὰ μὲν τὸ βουλευτικὸν καὶ ἀρχικὸν καὶ ἐκποδῶν τῇ πράξει τε καὶ χειρουργία, τὸ θεωρητικὸν ψυχῆς γένος· τὸ δὲ πρακτικὸν, δευτέρου δευτέρως τιμώμενόν τε καὶ δοκιμαζόμενον· τὴν τε ἐν ἀνδρὶ δημοκρατίαν εὐχαλεπὸν ἰδεῖν, πολὺ γὰρ τὸ τῆς πολιτείας τῆτο γένος ἐπινέμεται πᾶσαν ψυχὴν. Καὶ

et multorum fatagit, et temerarie multa agit et audacter. Tertia forma est, cui speciosum fecere nomen democratiam, cum reuera nihil fit, quam summa plebis infimae potestas; qualis vel Attica, vel Syracusia, vel Milesia, aut si quod aliud diuisum, intemperans, inconstansque est populi imperium.

5. Tribus his reipublicae formis tria in animo nostro respondent viuendi genera: parti primae illi, vnde consilia proficisci diximus, et qua imperamus, quae ab actione externa ac operatione est remota, contemplativum secundum genus tam hic, quam ibi, cui secundus honos tribuitur, activum est: at vero democratiam inuenire in homine nullo negotio possumus, plurima enim huius reipublicae formae vestigia per totam animam diffusa sunt. Quod lubenter in praesentia

διίτερον τῆς χειρὸς, τὸν φιλόνοικόν τε καὶ φιλότιμον, κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἐστῶτα πολιτείαν. Vide locum Lyfiae Orat. Funeb. qui pariter has voces coniungit. M.

^q ἢ [τινὰ ἄλλην] πλῆθους ἰσχύν,] Vulgo ἢ τινος ἄλλης πλῆθους ἰσχύν. Mss. vero lectionem, quam damus, exhibent.

Sectio ε.

τ Τριῶν δὲ πολιτειῶν τρία τ' αὖ

μιμήματα βίῳ ἴδοις ἂν ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ.] Sic passim Platonici. Vide sis inter alios Alcinoium Doct. Platon. cap. XXXIII. et Themistium Orat. II. p. 35.

Ibid. Τριῶν δὲ πολιτειῶν etc.] dixi de hoc loco in Praefatione. Sequitur δευτέρου, δευτέρως τιμώμενον etc. ex eodem Platonis loco, καὶ δευτέρα, καὶ δευτέρως ἐπαινιμένη. Deinde, pone ὑποσημνήν post ἰδεῖν. M.

ε ἀπο-

τῆτο μὲν ἐατέον, καὶ ἀποχειροτονητέον τῷ ἀρίστῳ^ς.
 Θεωρίαν δὲ πράξει παραβαλλομένην^ι, ἐκατέραν τυγ-
 χάνυσαν τῷ καλῷ, τὴν μὲν θεωρίαν κατὰ τὴν γνῶσιν,
 τὴν δὲ πράξιν κατὰ τὴν ἀρετὴν, ποτέραν προτιμητέον;
 ἀποκρίνεται ὁ λόγος, ὅτι εἰ μὲν κατὰ τὴν χρείαν αὐτὴν
 ἰσάμεθα, τιμητέον τὴν πράξιν^υ. εἰ δὲ κατὰ τὴν
 αἰτίαν τῷ γενομένῳ καλῶς, προτιμητέον τὴν θεωρίαν.
 Ὡσε καὶ σπονδὰς ἐκατέρῳ σπεισάμενοι, νειμῶμεν τὰς
 δυνάμεις καὶ τὸ σχῆμα τῷ βίῃ τοῖς ἀνδράσι, ἢ κατὰ
 φύσιν, ἢ κατὰ ἡλικίαν, ἢ κατὰ τύχην. Καὶ γὰρ φύ-
 σεις διαφέρει ἕτερος ἕτερον. ὁ μὲν ἐν πράξει ἐξασθενῶν,

tia praetermitteremus, quandoquidem de primo loco in certamen
 venire nequit. Satis est, si activam cum contemplativa con-
 feramus, cum utraque bonum consequatur, altera scientiam,
 altera virtutem. Utram ergo praeferemus? Respondet ipsa
 ratio, si usum spectemus, actionem praeferendam esse; si cau-
 sam rei bene gerendae, contemplativam. Quare melius al-
 teram alteri conciliabimus, et tam ipsius animae potentias,
 quam vivendi genera hominibus, vel pro natura singulorum,
 vel pro aetate, vel pro fortuna distinguemus. Primo enim
 non una aut eadem omnium hominum natura est: alius enim
 infirmus, actionique impar, ad contemplandum promptam
 expedi-

^ς ἀποχειροτονητέον τῷ ἀρίστῳ.]
 Vulgo ἀποχειροτονητέον [γε] τῷ
 ἀρίστῳ. Sed codices illam vo-
 culam non agnoscunt.

^ι Θεωρίαν δὲ πράξει παραβαλ-
 λομένην.] Heinsius reponit, Θεω-
 ρίαν δὲ πράξει, παραβαλλομένην.
 Mihi minima mutatione pla-
 cet, Θεωρίαν δὲ πράξει [ἢν παρα-
 βάλλομεν.]

Ibid. πράξει παραβαλλομένην.]
 Hic quoque claudicat Constru-
 ctio. Lego, Θεωρίαν δὲ πράξει
 εἰ παραβάλλομεν, — ποτέραν προ-
 τιμητέον; vt XXIII. 2. εἰ μὲν γὰρ

πόλιν πόλει παραβάλλομεν etc.
 amittebatur ei in praecedente
 syllaba. Cl. Editor ἢν παραβάλ-
 λομεν, eodem effectu; nisi quod,
 opinor, voluit παραβάλλομεν. M.

^υ κατὰ τὴν χρείαν αὐτὴν ἰσά-
 μεθα, τιμητέον τὴν πράξιν.] Αὐτὴν,
 id est, μόνην, *nudam* et *meritam*
usum. puto tamen Maximum
 scripsisse αὐτῶν, scil. θεωρίας καὶ
 πράξεως. Deinde, pro τιμητέον
 omnino legendum προτιμητέον
 τὴν πράξιν, vt προτιμητέον τὴν
 θεωρίαν, quod sequitur: et quae-
 stio proposita erat, *utrum eo-
 rum προτιμητέον*. M.

κ νέη

εὐχερῆς δὲ τις ὢν κατὰ τὴν ψυχὴν πρὸς Θεωρίαν· ὁ δὲ
 ἐν μὲν Θεωρίᾳ καματηρὸς ὢν, πρᾶττειν δὲ ἐρρωμένους
 Δίίτησι δὲ καὶ ἡλικία τῆς ἀνδρας· νεότητος μὲν γὰρ
 ἢ πρᾶξις· Ὅμηρος λέγει, ἀγὼ πείθομαι,
 νέω δὲ ^x τε πάντ' ἐπέοικεν.

Νέος μὲν γὰρ ὢν ὁ Φιλόσοφος πρᾶττειν, λεγέτω, πολι-
 τεύεσθω, στρατεύεσθω, ἀρχέτω. Καὶ γὰρ οἱ Πλάτω-
 νος ἐπὶ Σικελίαν δρόμοι, καὶ πόνοι, καὶ περὶ Δίωνα
 σπαδῆ, κατὰ τὴν ἀκμὴν ἐγίνοντο τῆς ἡλικίας· γηρά-
 σαντα δ' αὐτὸν ὑπέδέξατο Ἀκαδημία, καὶ βαθεῖα
 σχολή, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ Θεωρία ἀπταιστος, ἐν
 πολλῇ καὶ ἀμφιλαφεῖ ἀληθείᾳ κατατιθέμενον τὸ τῆ
 βίης τέλος. Καὶ Ξενοφῶντα νεανιεύόμενον μὲν ἐν τοῖς ἔρ-
 γοις Φιλῶ, γηράσκοντα δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐπαιῶ.
 Δίίτησι δὲ ἤδη καὶ τύχη· τὸν μὲν γὰρ δυνάμει καὶ
 πράξει ἀναγκαίᾳ περιέβαλε γ, τὸν δὲ σχολῇ καὶ ἡσυ-

expeditamque habet animam; alius contemplando cito defati-
 gatur, actioni contra sufficit. Secundo aetas quoque non una
 eademque homines distinguit: iuventuti enim conuenit actio;
 quod Homerus voluit, cui assentior, cum dixit,

deceat quodcumque iuentam.

Philosophus ergo, dum iuentus patitur, agat, dicat, rem-
 publicam administret, militet, imperet. Nam et crebri illi
 Platonis in Siciliam discursus, crebrique labores, et quicquid
 Dionis causa egit, in ipso aetatis flore acciderunt; senectutem
 contra Academia, profundum otium, pulcherrimae discipli-
 nae, atque inoffensa excepit contemplatio, in multo denique
 atque ingenti veritatis studio extremum vitae finem posuit.
 Ita Xenophontem laudo, qui in actione iuentutem, in sapien-
 tiae contemplatione senectutem egit. Postremo nec fortuna
 una eademque: alii enim potentiam, magnamque actionum
 praebuit materiem; alii quietem, otiumque lenē indulsit:
 quorum

^x νέω τε] Iliad. σ' 71.

^γ δυνάμει καὶ πράξει [ἀναγκαιὰ περιέβαλε.] Sic optime Har-

leian. quod et Heinsius ex
 Reg. notauit. Vulgo δυνάμει
 καὶ πράξει περιέλαβε.

ε. μακρ.

χία προσηνεῖ· ὧν τὸν μὲν ἐπαινῶ ἐν τῷ ἀναγκαίῳ ἀνδριζόμενον, τὸν δὲ καὶ μακαρίζω καὶ ἐπαινῶ, μακαρίζω μὲν τῆς σχολῆς, ἐπαινῶ δὲ τῆς ἰσορίας z.

ς'. Ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν πλέοντα, ἵνα ἴδῃ τὴν Αἰγυπτίων γῆν, καὶ τῆς Νείλου τὰς ἐκβολὰς, ἢ πυραμίδας ὑψηλὰς, ἢ ὄρνευς ξένους, ἢ βῆν, ἢ τρέαγον, μακαρίζομεν τῆς θέας a. καὶ ἐπὶ τὸν Ἰστρον τις ἔλθῃ, καὶ τὸν Γάγγην ἴδῃ, καὶ τις αὐτόπτης γένηται Βαβυλωνος κειμένης, ἢ τῶν ἐν Σάρδεσι ποταμῶν, ἢ τῶν ἐν Ἰλίῳ τάφῶν, ἢ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ τόπων. Καὶ τῆς

quorum alterum laudo, quod, ubi necesse est, virum se probet; alterum et laudo, et beatum iudico; beatum otii causa iudico, laudo scientiae.

6. Etenim si quis modo ex Europa in Asiam traicit, ut Aegypti situm, aut Nili ostia, aut altissimam pyramidum molem, aut aues peregrinas, aut bouem videat, aut hircum; beatum propterea eum iudicamus: ut omittam, quam multi Istrum, aut Gangem, spectatum abeant; quam multi Babylonis ruderata, Sardinios amnes, sepulchra Troiana, aut oram Hellepontii propriis usurpare oculis gestiant; quam multae ex Asia

z μακαρίζω μὲν τῆς σχολῆς, ἐπαινῶ δὲ τῆς ἰσορίας.] Immo τῆς ἡσυχίας, si verbis tuis stare velis, Maxime, quae modo praecesserant, τὸν δὲ ΣΧΟΛῆι καὶ ἨΣΥΧΙΑι προσηνεῖ quorum haec sunt manifesta repetitio. Paulo ante, pro ὀνύμει καὶ πράξι περιέλαβε, conieceram, περιέβαλε, ut Dissert. XXIII. I. ΔΥΝΑΜΙΝ γενναίαν ΠΕΡΙΒΕΒΑΗΜΕΝΗι ubi quartum Casum adiunctum habet Verbum περιβάλλεσθαι; quod fieri solet. Nazianzenus *Stelit.* II. p. 99. ταῦτα Ἐζεχίας ὁ τὴν πολλὴν ΠΕΡΙΒΕΒΑΗΜΕΝΟΣ ΔΥΝΑΜΙΝ, Tom. I.

XXXIII. 3. περιέβαλε τὸν μὲν λίθον ὀνύμοις καὶ σχήμασι. Confirmant Mss. M.

Sectio ε'.

a μακαρίζομεν τῆς θέας.] Stephano placet μακαρίζω μὲν τῆς θέας, ac eam quidem lectionem prae se ferunt Paccii codex et Harleian. Receptam tamen scripturam meliorem puto: non enim dicit Maximus, quid sibi fortunatum videatur, sed quid hominibus beatum iudicare veniat usu. Vide Cicronem *Tusc.* I. 19. et Corn. Seuerum in *Aetna* v. 565. seq. Ee b καὶ

Ἀσίας ὅ ἐπὶ τὴν ἑλλάδα περαιῶνται σόλοι, ἢ ἐπὶ τὰς
Ἀθήνησι τέχνας, ἢ ἐπὶ τὰς Θήβησι θυμὸς ἢ ἐπὶ τὰς
ἐν Ἄργει τόπους ἰ. Ὀμήρω δὲ καὶ Ὀδυσσεὺς σοφὸς διὰ
πολλὴν πλάνην.

Πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἔιδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.
τὰ δὲ Ὀδυσσεὺς θεάματα ἢ θεῶν ἦσαν, ἢ κίονες

Asia classes in Graeciam, vel ad artes Atticas, vel ad fabulas
Thebanas, vel ad Argiuorum regionem perlustrandam quoti-
die veniant. Vt Homerum praeteream, qui longi erroris
causa Vlyssiem sapientem vocat, quod

Multorumque hominum mores lustrarat et urbes.

Et tamen quid Vlyssies praeter Thracas, barbarosque Ciconas,

b καὶ τῆς Ἀσίας] Forte καὶ
τῆς Ἀσίας, et ex Asia.

c ἢ ἐπὶ τὰς Θήβησι θυμὸς,] Sca-
liger, Heinsio probante, μύθος
legit. Forsan tamen ad id re-
spicit, quod Eteoclei et Poly-
nici post mortem contigisse
tradunt scriptores. Cyprianus
de Idol. Vanit. p. 206. Sic
Thebanorum fratrum germani-
tas rupta, et permanens, rogis
dissidentibus, etiam in morte dis-
cordia. Nimirum Eteocles et
Polynices inter se pugnantes
alius alium interfecerunt. His
cum Thebis parentarentur (lege
cum Barthio parentantur) exsi-
ventius vehemens esset, (forsan
est) tamen funus se nunquam in
vnam partem conuertit, sed alius
alio seducitur. Verba sunt Hy-
gini Fab. LXVIII.

d ἢ ἐπὶ τὰς ἐν Ἄργει τόπους.]
Quaero qui mihi dicat quinam
sint isti in Argis τόποι. et paulo
ante dixerat, ἢ τῶν ἐν ἑλλά-
σπέντῳ τέπων. ideo conieci

τύπος, figuras: et intellexi de
celebri ista statua Iunonis Ar-
giuae, a Polycleto fabrefacta;
quam SIGNVM eius (Iuno-
nis) Argis appellat Tertullia-
nus de Coron. c. VII. Hesy-
chius explicat vocem τύπος per
εἰκὼν. et Noster Diff. VIII. 9.
habet ξύλων, ἢ λίθων, ἢ τύπων. et
sect. 10. τύποις χρυσῷ καὶ ἐλέφαν-
τος καὶ ἀργύρου. Aetor. VII. 43.
τὰς τύπους ἕς ἐποιήσατε προσκυνεῖν
αὐτοῖς. Commate praecedenti
pro θυμὸς Scaliger coniecit μύ-
θος. quod verum videtur. Cl.
Editor putat θυμὸς respicere
forsan posse ad id quod Eteo-
cli et Polynici post mortem
contigisse tradunt Scriptores.
Sed si hoc voluisset Maximus,
certe aliquid amplius addidisset:
quotus enim Auditor vel
Lector adeo sagax, ut ex voce
θυμὸς colligere possit Eteoclis
et Polynicis iras POSTHVMAS,
dissidiumque rogi? M.

e Πολλῶν δ' ἀνθρώπων] Odyss.
Α'. 3.

f ἢ γυνή

οἱ ἀγριοί, ἢ Κιμμέριοι οἱ ἀνήλιοι, ἢ Κύκλωπες οἱ Ξενοκτόνοι, ἢ γυνὴ Φαρμακίς^f, ἢ τὰ ἐν ἄδῃ θεάματα^g, ἢ Σκύλλα, ἢ Χάρυβδις, ἢ Ἀλκινόος κῆπος, ἢ ἡ Εὐμαίς αὐλή· πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιτα. τὰ δὲ τῷ φιλοσόφῳ ἀνδρὸς θεάματα τῷ εἰκάσω; ὄνειρῳ νῆ Δία ἐναργεῖ, καὶ πανταχῶ περιφερομένῳ· ἢ τὸ μὲν σῶμα ἔδαμῶ τέλλεται, ἢ δὲ ψυχὴ περίεσι πᾶσαν γῆν, ἐκ γῆς ἐπ' ἔρανόν^h, πᾶσαν μὲν περαισ-

aut obscuros Cimmerios, aut mactatorem hominum Cyclopa, aut veneficam, infernasque imagines, aut Scyllam, Charyb-
dimque, aut hortos Alcinoi, aut Eumaei stabulum lustrarat;
quae momentanea, caduca, fabulosa sunt omnia? Hominis
vero philosophi spectacula cui comparabo? Somnio, mehercú-
les, eidentissimo, in quo vbique circumferri nobis videmur:
in quo quidem corpus eundem seruat locum, animus totam
circuit terram, e terra in coelum fertur, mare vniuersum
circuit,

f ἢ γυνὴ φαρμακίς,] *Circen*
dicit. Atqui ea apud Home-
rum non est γυνή, sed θεά, vel
ἡ θεός. Odyss. K.

Ἄϊαίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ' ἐν-
θα δ' ἔναιε

Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεός,
αὐδήεσσα.

Et δία θεῶν Odyss. M. init.
et alibi passim. et Hesiodus
Theog. V. 1001. Non igitur
recte γυνή· neque rectius mox,
πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, ob
eandem rationem. Auctoris
hic est error. Sequitur, M.

g ἢ τὰ ἐν ἄδῃ θεάματα,] Ini-
tium sententiae erat, τὰ δὲ
Ὀδυσσεὺς θεάματα ἢ θράκες
ἦσαν — ἢ τὰ ἐν ἄδῃ θεάμα-
τα. scriptor infimus vix ita lo-
cutus fuisset. Lego, τὰ ἐν ἄδῃ
θεάματα, res miras: (nisi malis
θεάματα, errores.) Ita partem

horum Vlixis θεάματων mira-
cula vocat Horatius A. Poët.
v. 144. M.

h περίεσι πᾶσαν γῆν, ἐκ γῆς
ἐπ' ἔρανόν,] Constructio, nisi
fallor, laborat: nam ἐπ' ἔρανόν
περιέναι Graece non dicitur.
Reg. et Harl. πρόεσι. Forsan,
ἢ δὲ ψυχὴ [πρόεσιν ἐπι] πᾶσαν
γῆν, ἐκ γῆς ἐπ' ἔρανόν.

Ibid. περίεσι πᾶσαν γῆν,] Co-
dices πρόεσι· opinor pro πρόσ-
εσι· iisdem enim litteris vtra-
que vox in Mss. concipitur, tum
Constructio erit, ἢ δὲ ψυχὴ πρόσ-
εσι πᾶσαν γῆν, πᾶσαν διερχομένη
γῆν. Sensus vero, inani strepitu
verborum, redit actus in orbem,
lectionibus Vtriusque Editio-
nis, nisi fallor, in Contextum
admissis. Probabile puto ab
Auctoris vltima manu fuisse

Et 2

ita:

μένη θάλατταν, πᾶσαν δὲ διερχομένη γῆν, πάντα δὲ
 ἀέρα ἀνιπταμένη, συνθέσσα ἡλίω^ι, συμπεριφερομένη
 σελήνῃ, συν^εδεμένη τῷ τῶν ἄλλων ἄστρον χορῶ^κ, καὶ
 μονονοχὶ τῷ Διὶ συνοικονομῶσα τὰ ὄντα καὶ συντάττιστα.
 Ὡς ὅλα μακαρίζ, καὶ θεαμάτων καλῶν, καὶ ὀνείρων
 ἀληθινῶν.

circuit, vniuersam humum peruagatur, vniuersum aerem per-
 uolitat; vbi cum sole et luna circumfertur, cum caetero astro-
 rum populo consistit, et propemodum cum Ioue vniuersa regit
 et ordinat. O peregrinationem beatam! o spectacula pul-
 chra! o somnia verissima!

DISSERT.

ita: ἡ δὲ ψυχὴ πρόσσεισι πᾶσαν γῆν,
 ἐκ γῆς ἐπ' ἕρανόν, πᾶσαν μὲν περιει-
 μένη θάλατταν, πάντα δὲ ἀέρα ἀνιπ-
 ταμένη, etc. ista vero, πᾶσαν δὲ
 διερχομένη γῆν, in Priori Edi-
 tione alicubi locum habuisse:
 ideo in Margine Exemplaris
 pro Variante Lectione scripta,
 in corpus operis postea recepta
 fuisse. πρόσσεισι vero πᾶσαν γῆν,
 est idem quod εἰσι πρὸς πᾶσαν
 γῆν· vt in hac ipsa sententia,
 ἀνιπταμένη ἀέρα, pro ἰπταμένη ἀνα
 ἀέρα· et διερχομένη γῆν pro ἐρ-
 χομένη διὰ γῆν. M.

^ι συνθέσσα ἡλίω,] Ita M. An-
 toninus VII. 47. hortatur περι-

σκοπεῖν ἄστρον δρόμος, ὡσπερ συμ-
 περιθέοντα. M.

κ συνδεμένη τῷ — ἄστρον
 χορῶ,] Lego, συνδεδινημένη, vna
 circumaepta. δινεῖσθαι proprie de
 stellis dicitur. Noster Diff. XLI.
 2. τὸν κορυφαῖον τῆς τῶν ἄστρο-
 ρῶν περιφορᾶς, καὶ ΔΙΝΗ-
 ΣΕΩΣ, καὶ χορείας. ita ex Codd.
 restituit *Dauisus* pro διοική-
 σεως. Laërtius IX. 30. in *Leu-
 cippo*: τὴν γῆν ὀχεῖσθαι περὶ τὸ
 μέσον ΔΙΝΟΤΜΕΝΗΝ. et in
Epicuro sect. 93. ἡ καὶ ἐξ ἀρχῆς
 τοιαύτην ΔΙΝΗΝ κατεληθῆναι
 τοῖς ἄστροις τούτοις (Soli et
 Lunae) ὡς εἴ οἶόν τε ἕλικα κινεῖ-
 σθαι. M.

DISSERT.